

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak

Warszawa, 17 października 2019 roku

ZSS.422.8.2019.AG

**Prezesa
Sądów Apelacyjnych**

Pracowni biurowi Prezesa;

Pojęcie dobra dziecka nie zostało zdefiniowane prawnie. Można jednak przyjąć, posługując się różnymi ujęciami, że dobro dziecka obejmuje wszystko to, co w zobiektywizowanej skali wartości, służy prawidłowemu rozwojowi fizycznemu i psychicznemu dziecka, przy uwzględnieniu zindywidualizowanych jego potrzeb oraz konkretnej sytuacji, w jakiej się ono znajduje. Dobro dziecka to też odpowiedzialność, szacunek, obowiązek oraz poszanowanie wartości osoby dziecka i jego godności jako człowieka pochodzące od nas dorosłych.

Prawo, jako regulator życia społecznego, w sposób szczególnie winno odnosić się właśnie do dzieci jako do osób wymagających specjalnej ochrony.

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę środowiska sędziowskiego, na którym również spoczywa obowiązek skutecznej ochrony dzieci przed naruszaniem ich praw, że postanowienia w przedmiocie orzekania o tzw. „pieczy bieżącej” a nie „pieczy zastępczej” naruszają prawo dziecka do godziwych warunków socjalnych. Postanowienia takie, co prawda ustanawiają pieczę nad dzieckiem, jednocześnie jednak pozbawiają opiekuna pieczy bieżącej możliwości uzyskania prawa do świadczenia wychowawczego¹, do świadczeń rodzinnych² czy w końcu uprawnienia do świadczenia „Dobry Start”³.

Każdy z aktów prawnych regulujący ww. świadczenia nie uwzględnia osoby faktycznie opiekującej się dzieckiem, czyli takiej, która sprawuje pieczę bieżącą nad dzieckiem z mocy orzeczenia sądu. Ograniczyły one bowiem krąg opiekunów faktycznych do osób, które wystąpiły z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka. Tym samym pozbawiły opiekuna dziecka, nad którym jest sprawowana piecza bieżąca, możliwości uzyskania przynajmniej częściowego pokrycia wydatków na jego utrzymanie.

¹ Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.)

² Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220, z późn. zm.)

³ Uchwała nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu "Dobry start" (M. P. z 2018 r. poz. 514)

**Rzecznik
Praw Dziecka**
Mikołaj Pawlak

Każdy wniosek o przyznanie dla opiekuna pieczy bieżącej wskazanych świadczeń kończy się decyzją odmowną, której uzasadnienie jasno wskazuje na brak legitymacji do wystąpienia z żądaniem. Nie jest on bowiem opiekunem faktycznym ani prawnym dziecka, które to postanowieniem sądu rodzinnego zostało mu powierzone w pieczę bieżącą, bardzo często bez podania terminu jej trwania, co wobec odmiennych postanowień sądu może trwać nawet do uzyskania pełnoletniości przez dziecko.

Podkreślić należy, że w praktyce zakres obowiązków związanych z wykonywaniem pieczy obejmuje kompleksowe i nieprzerwane starania obejmujące wszelkie aspekty bieżącego utrzymania i opieki nad dzieckiem. Biorąc pod uwagę wyłącznie kwestie faktyczne sprawowania pieczy bieżącej, niczym nie różni się ona od obowiązków wykonywanych w ramach sprawowania władzy rodzicielskiej, czy pieczy zastępczej, które to uprawniają do ubiegania się o dofinansowanie wydatków związanych z utrzymaniem dzieci w przewidzianych przez prawo formach. Dlatego też ograniczenia w dostępności do ww. świadczeń dla osoby sprawującej pieczę bieżącą nad dzieckiem na mocy prawomocnego orzeczenia sądu rodzinnego godzą w interes osoby dziecka.

Organ stosujący prawo nie może tracić z pola widzenia, że orzeczenie powierzające sprawowanie pieczy określonej osobie musi uwzględniać przede wszystkim dobro i interesy dziecka.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 10a ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922, z późn. zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie działań w celu wyeliminowania w przyszłości z obiegu prawnego postanowień orzekających „pieczę bieżącą” a nie „pieczę zastępczą”, która to, co należy podkreślić, jest normą o charakterze obligatoryjnym⁴. Proszę, by wszyscy sędziowie orzekający w sprawach rodzinnych na terenie Państwa Apelacji pochyliли się nad problemem zapewnienia właściwej terminologii dotyczącej pieczy zastępczej dla małoletnich, którzy tego wymagają, by budować i chronić szeroko rozumiany dobrostan dziecka.

Łpaj uypoy meurder

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Mikołaj Pawlak
Mikołaj Pawlak

⁴ art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z późn. zm.) stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców dziecko obejmuje się pieczę zastępczą.